İBN-İ HAFÎF

Evliyânın büyüklerinden. Künyesi, Ebû Abdullah olup, adı Muhammed bin Hafîf eş-Şirâzî'dir. Sirâz'da doğup, orada yaşamıştır. Zamanın Şeyh-ül-meşâyih'i (Şeyhlerin şeyhi) idi. Zâhiri ilimlere vâkıf, hakîkatlara dâir geniş bilgiye sahip, büyük bir ifâde gücüne mâlik bir zât idi. İbn-i Hafîf, Ebû Tâlib Hazrec-i Bağdâdî'nin talebesi idi. Kettânî, Yûsuf bin Hüseyn er-Râzî, Ebü'l-Hüseyn Müzeyyen, Ebü'l-Hüseyn ed-Dirâc, Tâhir-i Makdisî, Ebû Amr Dımeşkî, Hallâc-ı Mensûr, Cüneyd-i Bağdadî ve birçok âlimin sohbetlerinde bulunmuş, onlardan ilim öğrenmiştir. Kelâm ilmini İmâm-ı Eş'arî'den öğrenmiştir. 371 (m. 983) senesinde vefât etti.

Kendisinden ise, Ebü'l-Fadl Muhammed bin Ca'fer el-Husâî, Hüseyn bin Hâfız Endülüsî, Muhammed bin Abdullah Bakuya ve Ebû Bekr Bâkıllânî ve birçok âlim hadîs-i şerîf rivâyet etmiş ve ilim öğrenmiştir.

İbn-i Hafîf, Allahü teâlâya çok ibâdet ederdi. Ba'zan bir rek'atte onbin İhlâs-ı şerîf okurdu. Genellikle sabahtan akşama kadar bin rek'at namaz kılardı, çok sadaka dağıtırdı. Ba'zan halkın yanına çıkacak elbisesi kalmazdı. Her sene kırk defa riyâzete çekilirdi. Vefât ettiği sene de kırk defa riyâzete çekilmiş, bunların sonuncusunda vefât etmişti.

Kendisi şöyle anlatır: Birgün hacca gitmek için yola çıktım. Bağdâd'a geldiğimde, Cüneyd-i Bağdâdî'yi ziyâret etmedim. Çöl yoluna çıktığımda çok susamıştım, yanımda bir ip ve su kovası vardı. Bir kuyu gördüm. Bir ceylan bu kuyudan su içiyordu. Kuyunun başına geldim ve suyun dibe çekildiğini gördüm. Susuzluğa dayanamıyarak, "Yâ Rabbî! Bu kulunun şu ceylan kadar da mı değeri yoktur?" dedim. Sonra şöyle bir ses duydum. "O ceylanın yanında, ipi ve kovası yoktu. O bize güveniyordu." Bunun üzerine ipi ve kovayı attım ve yoluma devam ettim. Bir süre gittikten sonra yine bir ses "Ey İbn-i Hafîf! Biz seni nasıl sabredeceksin diye imtihan ettik. Şimdi geri dön ve suyunu iç" dedi. Geri döndüğümde, kuyunun ağzına kadar su ile dolu olduğunu gördüm ve suyumu içip abdest aldım. Medine'ye varıncaya kadar hiç su ihtiyâcı duymadım. Mekke'den geri dönüşümde Bağdâd'a uğradım. Cum'a günü câmiye gittiğimde Cüneyd-i Bağdâdî'yi gördüm. Bana "Eğer sabretseydin, su ayaklarının altından fışkıracak ve arkandan akacak idi" dedi.

Kendisi yine şöyle anlatır: Birgün bana biri geldi ve "Falan yerde Allahü teâlâya yakın bir insan vardır. Size bir şey sormak istiyor. Fakat sizin yanınıza gelecek gücü yoktur" dedi. Bunun üzerine ben onu görmeye gittim. Bana "Burada acâib bir olay oldu. Aramızda yaşıyan bir çocuk vardı. Bu çocuk gündüz yemek yemez ve kimse ile konuşmazdı. Koyunları otlatmaya gittiğinde, koyunları bir tarafa bırakır, kendisi başka bir tarafta namaz kılardı. Birgün bu çocuk hastalandı. Onun için kabilenin kenarında bir çardak yaptık. Bir süre sonra öğle vakti, çocuğun aniden yerden yükselerek, havada değirmen taşı gibi döndüğünü gördük. Annesi tutmak istedi ise de tutamadı. Çocuk gittikçe yükselerek kayboldu. Kabilemizin erkeklerini, çocuğun bir yere düşmüş olacağını düşünerek, aramaları için sağa sola gönderdik. Fakat çocuğu bulamadık", diye anlatınca, ben anlatılanları düşünmeye başladım. Fakat o, benim bu olaya inanmadığımı sanarak, kabileden birçok kişiyi şâhid olarak gösterdi. Mecliste biri vardı ki, bu anlatılanları dinlediği zaman buna inanmıyarak "Ey efendim! Bunların söylediği hâl mümkün mü?" diye sordu, İbn-i Hafîf, "Ey Câhil adam! Burada öyle biri var ki, o durumun meydana gelmesini ve Allahü teâlâya kavuşmasını bekler" dedi.

Yine kendisi anlatır: “Gençliğimde bir zâtın yanına gitmiştim. Bende açlık eseri görünce, evine yemeğe da’vet etti. Önüme pişirilmiş, fakat biraz tadı tuhaf et getirdi. Onu yemekten tiksindim ve yiyemedim. Benim bunu yememem üzerine o zât mahcûb oldu. Ben de utandım. Daha sonra bir cemaatla yola çıktım. Bir ara yolumuzu kaybettik. Yanımızda yiyecek birşey kalmamıştı. Birkaç gün açlığa sabr ettikten sonra dayanamaz duruma geldik. En sonunda yiyemiyeceğim birşey temin ettim. Tam bir lokma alacağım sırada, o zâtın evindeki yemek aklıma geldi. Kendi kendime, “Bu, o zâtın mahcûb olmasına sebep oluşumun cezasıdır” dedim. Derhal tövbe edip geri döndüm ve o zâttan özür diledim.”

Kendisi şöyle anlatır: “Horasanlı bir genç, hacılara yoldaşlık ediyordu. Şirâz’a geldiği zaman hasta oldu. Yanımızda sâlih bir zât ile hanımı vardı. O genci, bakmaları için onların evine gönderdim. O zât, bir gün ansızın geldi. Rengi değişmiş idi. Bana “Allahü teâlâ ecrini yükseltsin. O genç vefât etti” deyince, ben ona, “Senin rengin niye böyle değişti?” diye sordum. “Genç dün gece bize, benim yanımdan ayrılmayınız. Bu gece benim işim tamamdır” dedi. Ben de evde bulunan yakınıma “Gecenin ilk yarısı sen başında bekle, gecenin ikinci yarısı ben bekleyeyim” dedim. Nöbet sırası bana geldiğinde seher vaktine kadar gencin durumunu kontrol ettim. Bir ara uyuya kalmışım. Aniden bir ses, “Uyuyor musun? Halbuki Allahü teâlâ senin evine, akıl almaz şeyler göndermiştir” dedi. Titreyerek uyandım. Evimde bir takım sesler ve muazzam nûrânî bir aydınlık vardı. O genç, son nefesini vermek üzere idi. Elini ayağını uzattım. Genç rûhunu teslim etti” diye anlattı. Bunun üzerine o zâta “Bunları kimseye söyleme” dedim ve sonra techîz ve defin işleriyle uğraştık.”

“Bir kere Rum beldesinde bulunuyordum. Birgün bir alanda, çok zayıf bir râhib getirip yaktılar. Külünü körlerin gözlerine koydular. Körlerin hepsinin gözleri, Allahü teâlânın kudretiyle açıldı. Bu külden yiyen hastaların hepsi şifâ buldu. Bâtıl üzere olmalarına rağmen, bu hâl neden böyle diye kendi kendime şaşırmıştım. Gece rü’yâmda Peygamber efendimizi (aleyhisselâm) gördüm. “Yâ Resûlallah! Bu hâl ne?” diye sordum. Bana “Bu, bâtıl üzere olmalarına rağmen, sıdkın ve riyâzetin eseridir. Birde hak üzere bulunsalardı nasıl olurdu?” buyurdu.

Şöyle anlatılır: İbn-i Hafîf’in iki talebesi vardı. Bunların birisinin ismi Ahmed-i Mih, diğerinin ismi Ahmed-i Kih idi. İbn-i Hafîf daha çok Ahmed-i Kih’i severdi. Sohbetine katılanlar bu durumu kıskanmışlardı. Bu durumu öğrenen İbn-i Hafîf, Ahmed-i Kih’in daha üstün olduğunu onlara göstermek istedi. Dergâhın kapısının önünde bir deve uyuyordu. İbn-i Hafîf “Ey Ahmed-i Mih! Şu deveyi dergâhın damına çıkar” deyince Ahmed-i Mih “Hocam deve dama nasıl çıkarılır?” dedi. İbn-i Hafîf “O hâlde bırak kalsın” deyip, diğer talebesine “Ey Ahmed-i Kih! Şu deveyi dama çıkar” buyurdu. Bunun üzerine Ahmed-i Kih, peki efendim diyerek hemen dışarı çıktı ve iki elini devenin altına sokarak kaldırmaya çalıştı, fakat kaldıramadı, İbn-i Hafîf “Ey Ahmed-i Kih, iş tamam olmuş ve hâlin öğrenilmiştir” deyip, sohbetinde bulunanlara dönerek, “Ahmed-i Kih, Ahmed-i Mih’den daha iyi hareket etti, emre itaat etti ve i’tirâz etmedi. Bu iş yapılır veya yapılmaz diye mütâlâa yapmadı. Ahmed-i Mih ise, uzun uzadıya delîller getirmek istedi ve münâkaşaya tutuştu. Zâhir hâlden bâtın hâl açıkça anlaşılır” dedi.

Şöyle naklederler. “Birgün iki evliyâ uzak bir yerden İbn-i Hafîfi ziyâret için dergâhına geldiler, İbn-i Hafîfi dergâhda bulamayınca nerede olduğunu sorup, Adud-ud-devle’nin sarayına gittiğini öğrendiler. Böyle bir evliyânın sultanların sarayında ne işi var? Ne yazık ki, bu zât hakkındaki kanâatimiz çok iyi idi” dedikten sonra, “Çarşıyı şöyle bir dolaşalım” diye gittiler. Çarşıya vardıklarında, yırtık elbiselerini diktirmek için bir terziye giderler. O sırada terzinin makası kaybolmuştu. Onlara, siz çaldınız dedi. Daha sonra onları zabıtaya teslim etti. Adud-ud-devle’nin sarayına getirdi. Ellerinin kesilmesi için Adud-ud-devle emir verdi. Fakat orada bulunan İbn-i Hafîf, bunlar o işi yapmamıştır diyerek onları kurtardı ve o zâtlara dönerek, “Sizin kanâatiniz doğrudur. Fakat benim saraya gelmem, böyle işler içindir” dedi. O iki zât, sonra İbn-i Hafifin talebesi oldular.

Kendisi anlatır: “Ebü’l-Abbâs bin Süreyc’in huzûrunda fıkıh dersi öğreniyorduk: “Allah sevgisi farz mıdır, yoksa farz değil midir?” diye sordu. “Farzdır” diye cevap verdik. İbn-i Süreyc “Delîliniz nedir?” diye sorunca, “Tevbe sûresi yirmidördüncü âyetinde Allahü teâlânın meâlen: “Ey Resûlüm, o hicreti terk edenlere de ki: Babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, hanımlarınız, akrabalarınız, kazandığınız mallar, geçersiz olmasından korktuğunuz bir ticâret, hoşunuza giden meskenler, size Allah ve Resûlünden ve O’nun yolunda cihaddan daha sevgili ise, artık Allah’ın azâbı gelinceye kadar bekleyin. Allah fâsıklar topluluğunu hidâyete

erdirmez” buyurduğu delîlimizdir. Allahü teâlâ burada, kendi sevgisini ve Habîbinin sevgisini diğer sevgilere üstün kıldı. Kendi sevgisine ve Resûlünün sevgisine ortak bir sevgiye karşı azâb va’d etti. Allahü teâlânın azâbı, ancak farzı terk etmek üzerinedir” diye cevap verdik. Ayrıca, “Resûlullahın sevgisi de farzdır. Bunun delîli de, Resûlullah efendimizin (aleyhisselâm) şu hadîs-i şerifidir, “Sizden birisi beni kendi nefsinden, ailesinden, malından, çocuğundan ve bütün insanlardan daha çok sevmedikçe kâmil îmân etmiş olmaz” buyuruldu” dedik.

Ebû Abdullah Muhammed bin Ber’a hazretleri diyor ki, babam ile Mekke’de parasız kaldık. Ebû Abdullah bin Hafîf de yanımızda idi. Güç hâl ile Medine’ye geldik. Ben çocuktum, acıktım diyerek ağlardım. Babamı çok üzdüm. Babam dayanamadı. Hücre-i se’âdete gelip, “Yâ Resûlallah! Bu gece sana misâfiriz” dedi. Bir yana oturdu. Gözlerini kapadı. Biraz sonra, başını kaldırıp güldü. Sonra ağladı. Gözünü açıp, “Resûlullah elime para verdi” dedi. Avucunu açtı. Paraları gördüm. Bunları hem kullandık, hem sadaka verdik. Rahatça Şirâz’daki evimize geldik.

Kendisi rü’yâlarından birini şöyle anlatır: Bir gece rü’yâmda Peygamber efendimizi (aleyhisselâm) gördüm. Yanıma geldiler ve mübârek ayağının ucuyla beni uyandırdılar. Kendisine bakınca buyurdular ki: “Bir kimse Allahü teâlâya giden yolu öğrenir, sonra bu yoldan ayrıl ırsa, Allahü teâlâ bu kişiyi, âlemde hiçbir kimseye vermediği bir azâb ile cezalandırır.”

Peygamber efendimiz (aleyhisselâm), iki ayak parmağının ucunda durarak namaz kılmıştı, İbn-i Hafîf de bu şekilde namaz kılmak istedi. İki rek’ati kıldı. Fakat ikincisini eda edemedi. Gece rü’yâsında Peygamber efendimizi (aleyhisselâm) gördü ve İbn-i Hafîfe “Bu namaz bana hâstır, sen bunu kılma” buyurdu.

Şöyle anlatılır: İbn-i Hafîf vefâtı yaklaştığı zaman hizmetçisine, “Ben asî bir kul idim. Boynuma zincir vur, ayağımı da bağla, böylece yüzümü kıbleye çevir, belki Allahü teâlâ affeder” dedi. Ölümünden sonra, hizmetçisi vasıyyetini yerine getirmeye başlayınca, “Ey gâfil adam! Bizim azîz kıldığımız bir zâtı, sen zelîl kılmak mı istiyorsun? Sakın böyle bir şey yapma” diye bir ses işitti.

İbn-i Hafîf’in rivâyet ettiği hadîs-i şerîfte Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) “Eğer Allahü teâlânın katında, bütün dünyânın bir sinek kanadı kadar kıymeti olsaydı, kâfirlere bir yudum su vermezdi” buyurdu.

İbn-i Hafîf buyurdu ki: “Nefsin kırılması Allahü teâlânın dinine hizmet etmek ile olur.”

“Dört şey talebeye zarurî olarak lâzımdır “Birincisi; bir binek hayvanıdır ki, bu sabırdır. İbâdetlere yönelmede, günahlardan sakınmakta ve musîbetlere tahammülde ona binilir. İkincisi; oturup rahat edebileceği ve korunup barınacağı geniş bir evdir ki, bu akıldır. Onunla şeytanın vesvesesinden ve nefsin helak edici muhalefetinden korunmak mümkün olur. Üçüncüsü; görenin beğeneceği güzel bir elbisedir ki, bu hayadır. Bununla kötü iş ve sözlerden korunulmuş olur ve nefsi terbiye etmek mümkün olur. Dördüncüsü; aydınlatıcı bir kandildir ki, bu da faydalı ilimdir. Bu, talebeyi doğru yolda hidâyet nûruna ulaştırır.”

“İnsanlara vasıyyetim, şu altı şeyi muhafaza etmeleridir: Birincisi; ahdi (anlaşmayı) muhafaza etmektir. Ahde uymamak alçaklıktır. İkincisi; söz verince tutmaktır. Üçüncüsü; Allahü teâlâdan gelen bütün belâ ve musibetleri, nefsine lâzım bilip tahammül etmektir. Dördüncüsü; her hâlde ve her durumda, Allahü teâlâyı unutmamak ve O’na ibâdet etmektir. Beşincisi; fakirliğine sabır edip, gizlemektir. Altıncısı; Allah yolunda, O’na kulluk etmek için bulunmaktır.”

“Sâlih bir insana en zararlı şey, nefsine kolaylık göstermesidir.”

“Takvâ, seni Allahü teâlâdan uzaklaştıran herşeyden uzaklaşmandır.”

“Tevekkül; olan şey ile yetinmek ve olmayan şeye râzı olmaktır.”

“Kalbin olgunlaşması, Allahü teâlânın zikri ile olur.”

“Îmân, Allahü teâlânın gayba âit bildirdiği bütün şeyleri, kalbin tasdîk etmesidir.”

“Tasavvuf, Allahü teâlâya giden yolu bulmaktır.”

“Riyâzet, nefsi hizmetle kırıp, Allahü teâlâya ibâdette gevşeklik göstermesine mâni olmaktır.”

“Kul, ancak dünyâdan yüz çevirmekle Allahü teâlâya ulaşır.”

İbn-i Hafîf’in talebelerine yaptığı vasıyyeti şöyledir: “Bir hocaya talebe olmaya karar vermiş bir kimse, bildireceğimiz hasletlere riâyet ederse (uyarsa) ve onları muhafaza ederse, nefsin isteklerinden kurtularak ve kulluk vazîfesini yaparak Allahü teâlâya kavuşur. Bu da Allahü teâlânın ihsânı ve muvaffak kılması ile mümkün olur. Bu hasletler yirmibeş tane olup şunlardır:

İlk haslet nedâmet’tir. Gaflet ve günahlarla geçen vakitlerine pişman olup, Allah ve kul haklarından borcu olanlara ödeyip tövbe etmek.

İkincisi; kullanacağı faydalı ilimleri öğrenmek.

Üçüncüsü; sükût, halvet ve zikre devamdır. Sükût (susmak) nefsin konuşmasını (vesveseyi) önler. Halvet (yalnızlık) hislerin dağılmamasını sağlar. Zikir, kalbin tasfiyesini (saflaşmasını, temizliğini) temin eder.”

Dördüncüsü; ayakta durma, oturma ve bütün hâllerinde Allahü teâlânın emir ve yasaklarını düşünüp, hareketlerini ona göre düzeltmek.

Beşincisi; her işine, meşveret etmeden (danışmadan) başlamamaktır. Böylece, işin bozuk ve kötü olmasından korunur.

Altıncısı; bir din kardeşi ile birlikte bulunup, vesveselerden kurtulmak gerekir.

Yedincisi; her işinde ve sözünde sâdık (doğru) olmaktır.

Sekizincisi; mi’de ve dili korumaktır. Çünkü, talebe şehvet sevgisine mübtelâ olursa, günleri gaflet ve tenbellik ile geçer ve Allahü teâlâya ulaşmaktan mahrûm kalır. Dil konuşmaya meylederse, gönlü zikre alışmaz. Zîrâ dilin günahı (isyanı) diğer bütün günahlardan daha çoktur.

Dokuzuncusu; bütün a’zâlar ile, içten ve dıştan edebli olmaktır. Susmalı ve ancak lüzum olunca konuşmalıdır.

Onuncusu; üç şeye riâyet etmelidir: İlki, çok acıkmayınca yememelidir. İkincisi, çok susamadıkça su içmemektir. Böylece uyku basmasından korunulmuş olur. Üçüncüsü, çok uyku bastırmadıkça uyumamalıdır.

Onbirincisi; kadınlarla sohbet etmekten ve bilhassa şehvet uyanmasına sebeb olacak yerlerde onlarla beraber bulunmaktan sakınmalıdır. Ancak böyle yapmakla nefsin ve şeytanın şerrinden korunabilirsin.

Onikincisi; lüzumsuz veya zararlı yerlere bakmaktan gözü korumaktır. Hadîs-i şerîfte “Müslümanların odalarına, gizlice ve kötü gözle bakanlar münâfıktır” buyurulmuştur.

Onüçüncüsü, yemek ve uyku öncesi dâhil olmak üzere, devamlı abdestli bulunmaktır. Bunun fâideleri çok olup, bundan gâfil olmamak lâzımdır.

Ondördüncüsü; zarûret hâli hariç, gaflet ehli, ya’nî Allahü teâlâyı hatırlamıyanlar ile beraber bulunmamalıdır ki, onların gafletleri sirayet etmesin (bulaşmasın).

Onbeşincisi; sâliha bir hâtun bulup, bir an önce onunla evlenmektir. Evlenmekte acele edin ki, akıllarınız bununla meşgûl olup Allahü teâlâdan uzaklaşmıyasınız.

Onaltıncısı; boş sözleri dinlemekten sakınmalıdır. Kalbin fesat ve dağınıklığı, çoğu zaman bundan doğar. Boş sözleri çok dinliyen, dünyâ sevgisine mübtelâ olup, helak olmasından korkulur.

Onyedincisi; “Şöyle yapsaydım, böyle olurdu. Şöyle yapmasaydım. Böyle olmazdı...” gibi sözlerden sakınmalıdır. Bunlar münâfıkların sözlerindendir. “Hakkın dilediği oldu, dilemediği olmadı. Takdîr ettiği olacak. Sâdece Allah bize kâfidir. O ne iyi vekîldir” diye söylemelidir.

Onsekizincisi; kaçınılmaz durumlar hariç, bozuk fırkalar ve bid’at ehli ile münâzara etmemelidir. Bunların i’tikâdlarını değiştirmeleri, normal olarak mümkün değildir. İlmi ve aklı az olan biri, bu münâzara yüzünden sapıtabilir.

Ondokuzuncusu; kimseyi azarlamamalıdır. Çünkü, Hak yolun taliplerine bu iş yakışmaz, insanlara Allah için iyi davranılırsa, insanın tabiatı iyi ahlâklara alışır ve gadablardan, olur olmaz şeylere kızmaktan kurtulur.

Yirmincisi; nefsin vesveseye kapılıp, kendisini başkalarından hayırlı (daha iyi) veya başkalarının bilmediğini biliyor olarak görmesini önlemelidir. Böylece nefsin, işlerin en hayırlı olanları ile meşgûl olması sağlanır.

Yirmibirincisi; kibirden sakınmalıdır. Kibrin alâmeti; kendini yüksek veya başkalarını aşağı görmektir. Çok büyük bir kusurdur.

Yirmiikincisi; ucubtan (kendini beğenmekten) sakınmalıdır. Ucbun alâmeti; kendini, kendi aklını ve fikrini beğenip, kimseden nasîhat kabûl etmemektir. Ucub sahibi, çok bildiğini sandığından çok yanılır.

Yirmiüçüncüsü; hasetten sakınmalıdır. Hasedin alâmeti; Allahü teâlânın bir kuluna verdiği ni’metlerin, o kuldan gitmesini istemektir.

Yirmidördüncüsü; kalbini, Allahü teâlâyı unutturacak hiçbir şeyle meşgûl etmemelidir. Yirmibeşincisi; kalbini, diline uygun hâle getirmek ve dünyâ sevgisini kalbinden uzaklaştırmaktır.”

İbn-i Hafif, yazdığı İ’tikâdnâmesinde şöyle buyuruyor. “Akıllı olan insan, önce i’tikâdını düzeltir ve Rabbine ulaşmaya hazırlanır. Niyetini hâlis yapar, işlerini temiz kılar. İbâdetini güzel yapar ve âhıret azığı toplar. Kendisinin başıboş yaratılmadığını bilir.

İlkönce tevhîde, ya’nî Allahü teâlânın birliğine ve şeriki (ortağı) olmadığına inanmaktır. İnanır ki: Allahü teâlâ birdir. Fakat bu birlik rakam cinsinden değildir. O birdir, fakat diğer şeyler (mahlûk olan varlıklar) gibi değildir. Yarattıklarından hiçbirine benzemez. Mülkünde hiçbir şey O’nun zıddı değildir. Yarattıklarının hiçbiri O’nun aynı değildir. Cisim ve cismânî değildir. Hiçbir hadîs (sonradan, yoktan var olanlar) veya hâdise O’nu kaplıyamaz ve kaplıyamıyacaktır. Eşyaya hulul etmez. Eşya da O’na hulul edemez. Olmuş, olan ve olacak olan herşeyi bilir. Henüz olmamış bir şeyin, nasıl olacağını bilir. Öncelik, sonralık ve zaman, mekân mahlûklar içindir. O, zamansız ve mekansızdır.

Allahü teâlâ vardır. O, Âlimdir (bilici), ma’lûm (bilinmiş) değildir. O, kadirdir (gücü yeten), makdûr (güç yetirilen) değildir. O herşeyi görür, kendisi görülmez. Rızıkları O verir. Yaratandır, yaratılmış değildir.

Allahü teâlâ, ilim sıfatı ile âlimdir. Kudret sıfatı ile kâdirdir. O’nun isim ve sıfatları mahlûk değildir. Kıyâmet gününde mü’minler Allahı göreceklerdir, insan, amelleri sayesinde değil, yalnız Allah’ın kaderi sayesinde Cennete girecektir.”

İbn-i Hafîf’in yazmış olduğu kitapların ba’zıları şunlardır: El-İstizkâr, el-Fusl fil-usûl, el-Münkatiîn, Kitâb-ül-lübs-il-murakkât, Kitâb-ül-i’âne, el-Mi’râc, Kitâb-ül-i’tikâd, el-İktisâd, el-Lavâmî, el-Müfredât, el-İstidâc vel-indirâc, Kitâb-ül-belvâ, el-Enbiyâ Ma’rifet-üz-zevâl, el-Meşâyıh, Şerh-ül-fedâil.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 462

2) Hilyet-ül-evliyâ cild-10, sh. 385

3) Risâle-i Kuşeyrî sh. 116

4) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 142

5) Tabakât-üş-Şâfiiyye cild-3, sh. 149

6) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 76

7) Nefehât-ül-üns sh. 262

8) Tezkiret-ül-evliyâ cild-2, sh. 125

9) Keşf-ül-mahcûb sh. 199

10) Târîh-i Bağdâd cild-8, sh. 112, 125

11) Kıyâmet ve Âhıret sh. 116